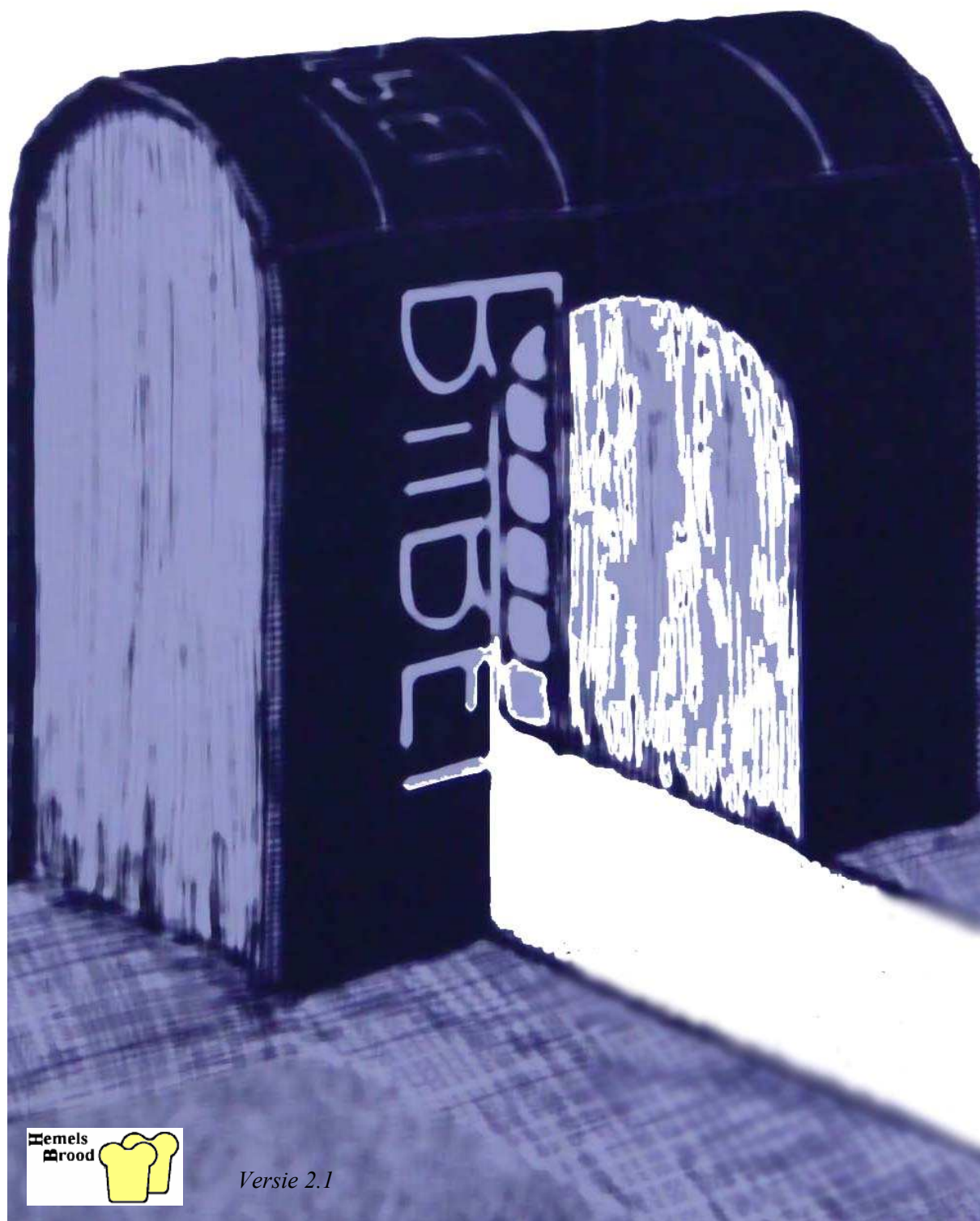

OBT-bijbelstudie

Een handleiding

Bastin Romijn

Versie 2.1

Index

Inleiding	3
Observeren, begrijpen en toepassen	
Verantwoord bijbelgebruik aanschaffen	
Informatie over de minicursus Schatgraven	
Observeren (1)	4
Neem er de tijd voor	
Bidden	
Gewoon gaan lezen	
Variatie in het lezen	
Dramatiseren	
Vragen stellen aan de tekst	
Terug naar toén	
Vragen opschrijven	
Observeren (2)	6
Observeren van de tekst	
Het nut van visualiseren	
Voorbeelden	
Hoe ik het zelf meestal aanpak	
Grammatica, structuur en stijlfiguren	
Stijlfiguren	
Begrijpen (1)	9
Van ontdekken naar begrijpen	
Betekenis, bedoeling en beleving	
Uitlegvragen stellen	
Het verschil tussen ontdekkingsvragen en uitlegvragen	
Vragen selecteren	
De resterende uitlegvragen	
Antwoorden zoeken	
Bronnen gebruiken	
Bronnenvermelding	
Conclusies trekken en integreren	
Geheel en detail	
Begrijpen (2)	12
Naslagwerken én de context	
Context	
Vanuit het midden werken	
Een tijdrovende bezigheid	
Toepassen (1)	14
Hoorders en daders	
Onbewust en bewust	
Groeien in toepassen	
Volwassen worden	
Een confrontatie met jezelf	
Gods onveranderlijke doel	
Een dubbele context	
Principes formuleren	
Toepassen (2)	17
Horen en doen	
Een leven met God ontwikkelen	
Laat jezelf niet ontmoedigen	
Doelen en stappen	
Elkaar helpen	
Evalueren	

De OBT-aanpak voor bijbelstudie

De OBT-aanpak is een methodiek voor bijbelstudie die uitgebreid beschreven wordt in het boek 'Verantwoord bijbelgebruik', geschreven door Drs. J. Boekhout.

De beschrijving van de OBT-aanpak in deze reader is gemaakt door Bastin Romijn en ontwikkeld voor de minicursus Schatgraven, waarover je hieronder meer kunt lezen.

Observeren, begrijpen en toepassen

De OBT-methodiek komt ook wel voor onder de naam OIA-methode of inductieve methode. Waar het op neerkomt, is dat je bij het doen van bijbelstudie een aantal stappen neemt – observeren, begrijpen, toepassen – waardoor je oog krijgt voor de betekenis van de tekst en toepassingen leert maken die ook zo dicht mogelijk bij de tekst staan.

Veel te vaak komt het voor dat men uit de Bijbel haalt wat van pas komt, maar ook komt het voor dat men wel veel kennis opdoet, maar het niet omzet in daden. Gods Woord is echter van een andere orde dan de woorden van mensen. Gods Woord is broodnodig voedsel voor iedere christen om te kunnen groeien in geloof en Gods wil te kunnen verstaan.

Verantwoord bijbelgebruik aanschaffen

Als je jezelf na het lezen van deze reader wat meer verdiepen in deze methodiek, dan kan ik je het boek 'Verantwoord bijbelgebruik' van harte aanbevelen. Het kost momenteel €22,50.

Drs. J.D. Boekhout; ISBN 90 6064 968 0.

Informatie over de minicursus Schatgraven

De minicursus Schatgraven is een interactief format, wat bedoeld is om mensen te leren bijbellezen. Sommigen krijgen de OBT-methodiek onder de knie door zelf het boek door te werken, maar de meesten vinden het prettiger om het samen te doen, onder leiding van iemand die ervaring heeft met deze manier van werken. Hierin wil Schatgraven voorzien.

Meer informatie over de minicursus Schatgraven vind je op de website van HemelsBrood. We willen niet alleen jou persoonlijk, maar ook zelfs je bijbelstudiegroep(je) helpen om de OBT-aanpak onder de knie te krijgen.

Ben je geïnteresseerd, neem dan contact met ons op.

'Uw woord is een lamp voor mijn voet, en een licht voor mijn pad' (Ps.119:105)

© B.S. Romijn
www.hemels-brood.nl
hemels-brood@filternet.nl
0182-520816

Observeren (1)

Neem er de tijd voor

Begin tijdens bijbelstudie nooit te vlug aan de uitleg (Wat betekent het?) of de toepassing (Wat heb ik er aan?). Eerst moet duidelijk zijn wat er staat. De betekenis staat nooit los van de tekst zelf. Voor de meeste bijbellezers betekent dit een lesje in zelfbeheersing. Laten we eens vooraan beginnen...

Een goede toepassing is gebaseerd op een goede uitleg. En een goede uitleg is weer gebaseerd op een goede observatie. Observeren betekent dat je jezelf open stelt voor de tekst en benoemt of opschrijft wat je waarneemt.

Dat kost je om te beginnen tijd. Ga er dus even lekker voor zitten.

Bidden

Het eerste waarmee je uiteraard begint is het bidden om de verlichting van de Heilige Geest. Hij wil de Bijbel gebruiken om tegen je te praten en je dingen duidelijk te maken. Op het moment dat je de Bijbel leest, is er namelijk contact tussen jou en God. Geweldig gedachte!

Gewoon gaan lezen

Je begint met lezen. In het lezen (of horen voorlezen) van de Bijbel schuilt veel kracht (Joh.5:39; Hand.8:28; 17:11). Om dat te merken heb je geen hulpmiddelen nodig. God biedt de Bijbel aan als Boek en niet in een verzamelband met allerlei commentaren erbij. Als je de Bijbel open doet, begint God tegen je te praten. Vergelijk het met het lezen van een brief van iemand die veel van je houdt.

Variatie in het lezen

Met het lezen van een gedeelte ben je niet snel klaar. Een goede manier om thuis te raken in het gedeelte wat je leest, is het gebruiken van andere bijbelvertalingen. Elke vertaling geeft weer een eigen 'belichting' aan het verhaal. Het is net als bij het eten van brood. Je eet steeds dezelfde boterham, maar dan met ander beleg.

Behalve stil lezen kun je ook hardop lezen, of iemand anders hardop laten lezen. Alleen al door goed op te letten en te letten op leestekens, wordt de boodschap al een stuk duidelijker.

Lees een gedeelte herhaaldelijk en sta open voor nieuwe ontdekkingen, ook als het al een bekend gedeelte voor je is. 'Vertrouwdheid' kan immers blind maken.

Dramatiseren

We kunnen de boodschap beter leren verstaan door ons voorstellingsvermogen erbij te betrekken.

- Samen voorlezen (eigenlijk 'opvoeren') en bijvoorbeeld gebruik maken van de dialogen.
- Reconstrueren: vooraf proberen te beschrijven wat er in het gedeelte staat en het daarna lezen.
- Parafraseren: in eigen woorden navertellen.
- Je zintuigen inschakelen: creatief lezen (voorwerpen erbij halen, uitbeelden, creatief vertolken).

Vragen stellen aan de tekst

Door tijd te nemen om goed te lezen, ontdek je al veel van een gedeelte.

Als je daarbij ook nog eens vragen gaat stellen aan het gedeelte, ontdek je nog veel meer.

Een goede vraag kun je vergelijken met een schijnwerper. Door de vraag te stellen ga je speuren in het gedeelte naar antwoorden op je vraag.

Vragen kunnen zich bijv. richten op personen, historie, tekstverbanden, plaats en tijd.

Terug naar toen

De Bijbel is geschreven in een heel andere tijd en in heel andere omstandigheden dan waar wij in leven. Voor een goede uitleg is het altijd belangrijk om ze veel mogelijk te weten te komen van de situatie waarin het gedeelte ontstaan is. We noemen dit de context. We komen deze informatie op het spoor door vier soorten vragen te stellen (de 4 W's):

- Wie? (biografisch materiaal)
- Wat? (historisch en logisch materiaal)
- Waar? (geografisch materiaal)
- Wanneer? (m.b.t. de chronologie)

Vragen opschrijven

Terwijl je in de Bijbel leest en vragen aan de tekst gaat stellen, gebeurt er iets met je: je krijgt vragen. 'Hé, hoe zit dat?' 'Wat zou dat betekenen?' 'Waarom wordt dat woord gebruikt.' Etc.

Omdat je nog bezig bent met lezen, heb je nog geen tijd om de antwoorden op al die vragen te gaan opzoeken. Dat komt later. Wel is het belangrijk dat je al de vragen die in je opkomen noteert, zodat je ze er later weer bij kunt pakken. Geen vraag is dom of overbodig. Alles wat je waarneemt, zowel feiten als vragen, zullen je helpen om verderop goede conclusies te trekken.

Observeren (2)

Observeren van de tekst

De weg naar een goede toepassing vanuit een bijbelgedeelte begint bij het lezen en observeren wat er staat, in het besef dat de Heere God tegen je spreekt en dat Zijn Geest je dingen wil en zal gaan duidelijk maken.

Het observeren van de tekst kost tijd. Je kunt die tijd vullen met lezen en herlezen van de tekst, het opschrijven van dingen die je opvallen of vragen die bij je opkomen. Een goede manier om jezelf een gedeelte eigen te maken is ook het maken van een visualisatie. *Een visualisatie is een samenvatting van de tekst, waarbij je ook laat zien hoe de tekst is opgebouwd (structuur).*

Het nut van visualiseren

Een vraag die mij vaak gesteld wordt, is of het maken van een visualisatie wel zo zinvol is. Het kost namelijk veel tijd, maar de tekst verandert er niet door. 'Als ik gewoon lees, dan zie ik toch ook wat er staat', zegt iemand dan. Ik denk dat er minstens een goede reden is te noemen waarom een visualisatie heel nuttig kan zijn. De meeste vertalingen leveren ons namelijk de tekst aan als platte tekst, eventueel met accentuering van citaten, maar feitelijk gezien als één blok tekst. Bij verhalende bijbelboeken (bijvoorbeeld Richteren of Handelingen) is dat geen probleem. Je krijgt de verhalen net zo aangeboden als in een leesboek en je mist daardoor geen details. Dat wordt echter anders als je te maken hebt met bijvoorbeeld brieven van Paulus of psalmen. In dergelijke bijbelboeken zitten de afzonderlijke teksten al zo vol met informatie, dat veel details je ontgaan als je het alleen als blok tekst leest. Door bezig te zijn met de structuur, gaan je ogen open voor nieuwe facetten.

Uit leesonderzoek blijkt dat mensen veel globaler lezen dan ze zichzelf bewust zijn. De meeste mensen lezen van linksboven naar rechtsonder en vormen zich een beeld van de tussenliggende informatie door te raden of aan te vullen vanuit wat ze al weten. Bij een doorsnee roman is dit geen enkel probleem, maar bij de Bijbel wel.

Daarbij komt dat in veel bijbelpassages bewust een structuur is aangebracht door de dichter of schrijver. Het is niet meer dan normaal dat je daar je bijbelleesgedrag op aanpast. Vergelijk het met het kijken naar een abstract schilderij. Je weet dat de kunstenaar er 'veel in gestopt heeft' en je eert de kunstenaar door met aandacht het schilderij te bekijken en de verschillende facetten te ontdekken.

Voorbeelden

Voordat ik wat meer informatie geef over de structuur van de bijbeltekst, geef ik even wat voorbeelden van visualisaties. Dan krijg je een idee waar ik het eigenlijk over heb.

Op mijn site kun je een aantal voorbeelden zien van visualisaties. Het zijn eindproducten van een paar uren werk. Tijdrovend, maar voor mij absoluut de moeite waard omdat ik er veel door ontdekt heb.

Kijk op www.hemels-brood.nl/publicaties.htm bij de bijbelstudies over Johannes 15 en over de Brieven aan Thessalonica. Als je echt een complete uitwerking van een OBT-bijbelstudie van een psalm wilt zien en het verrassende (!) resultaat daarvan, kijk dan bij de studie over Psalm 91.

Hoe ik het zelf meestal aanpak

Een visualisatie ontstaat bij mij meestal als volgt.

- Ik schrijf het gedeelte een keer over en probeer de zinnen gelijk iets compacter op te schrijven.
- Terwijl ik aan het schrijven ben, krijg ik als vanzelf oog voor de structuur(tjes). 'Hé, dit woord werd net ook gebruikt', of: 'Daar zie ik net zo'n oorzaak-gevolg structuur.'
- Ik schrijf het gedeelte nog een keer uit en probeer door middel van inspringingen de structuur die ik gevonden heb weer te geven. Ik laat bijvoorbeeld hoofdzinnen helemaal

links beginnen en bijzinnen of aanvullingen steeds verder naar rechts. Voegwoorden geef ik vetgedrukt weer.

- Daarna ga ik op dat zelfde blad met kleurtjes en lijntjes aan de slag om bijvoorbeeld woorden die steeds terugkomen de zelfde kleur te geven of te verbinden met lijnen, zodat ik in één oogopslag kan zien wat bij elkaar hoort.
- Soms komt het voor dat ik daarna nog een nette versie maak. Weer alles overschrijven...

Als je niet zo'n zin hebt om veel te schrijven, kun je ook de bijbelteksten op internet opzoeken (www.biblija.net) en uitprinten. Daarna ga je met schaar en lijm aan de slag om stukken los te knippen en te ordenen op een nieuw vel papier. Daarna de kleurdoos op tafel. Werkt ook prima.

Grammatica, structuur en stijlfiguren

In de Bijbel spreekt God tegen ons door geschreven taal. Daarom gelden voor de Bijbel dezelfde taalregels die je bij alle geschreven taal tegenkomt. Misschien was taal niet je meest favoriete vak op de middelbare school, maar hier is dan de herkansing...

Je hebt in de tekst bijvoorbeeld te maken met grammatica.

- Let op de zinsbouw: znw, ww, lijdende vorm, bedrijvende vorm, gebiedende wijs, etc.
- Let op de voegwoorden: en, maar, dus, want, omdat, doch, nochtans, hoewel...
- 'Proef' de klank en de kleur van de zinnen: bijvoeglijke naamwoorden, bijzinnen.

Ieder bijbelgedeelte laat ook verbanden zien die de tekstschrijver heeft aangebracht tussen teksten onderling: nadruk, verbanden, verschillen. Dat noemen we de structuur.

- Nadruk (accent) kan bereikt worden door: proportie, volgorde, climax (keerpunt) en herhaling.
- Verbanden: oorzaak-gevolg relaties, vraag en antwoord, vergelijkingen.
- Verschillen: contrast, ironie.

Stijlfiguren

Bij bijbelse poëzie heb je ook te maken met allerlei dichttechnieken ofwel stijlfiguren. Onze gedichten kenmerken zich vaak door eindrijm, maar in de bijbelse poëzie kom je dat niet tegen.

Hieronder een overzicht van de meest voorkomende stijlfiguren in de Bijbel.

Regelmaat

Een van de voornaamste kenmerken van de Hebreeuwse poëzie is de tot in details doorgevoerde regelmaat. We zien dat terug in de lijnstukken (versdelen, ritmische eenheden binnen een vers). De grote regelmaat blijkt vooral hieruit dat doorgaans twee à drie lijnstukken een vers vormen, twee à drie verzen een strofe en twee à drie strofen een afgerond deel van of het hele gedicht.

Enveloppe- of sandwichstructuur (omarming)

Een tekstgedeelte staat tussen twee (vrijwel) gelijkkluidende verzen in.

Het kantelen van een psalm

Een klaaglied bijvoorbeeld slaat halverwege om in een lofzang.

Parallellisme

De Hebreeuwse poëzie maakt veel gebruik van parallellisme (a.b.a.b). Vaak bestaat het uit twee regels waarbij de tweede regel een intensivering of een herhaling in andere woorden van het gestelde in de eerste regel inhoudt.

Synoniem (gelijke betekenis)

De tweede helft van een vers herhaalt (bijna) de inhoud van de eerste helft met andere woorden.

Antithese (tegenstelling)

In de tweede zin wordt een tegenstelling beschreven.

Synthese (samenstelling)

Een tweede gedeelte van een zin geeft een nadere verklaring van de gedachte in het eerste gedeelte.

Chiasme (kruisstelling)

De volgorde in een tekst wordt in een volgende tekst omgewisseld (a.b.b.a).

Achrostichon (alfabetgedicht)

De regels (of een aantal bij elkaar behorende regels) beginnen met de opeenvolgende letters van het Hebreeuwse alfabet.

Catena (kettingpatroon)

Elke volgende versregel neemt een woord op uit de vorige.

Refrein

Een bepaalde woordcombinatie keert steeds terug.

Vergelijking

Een vergelijking van twee verschillende dingen die één of ander sterk punt van overeenkomst hebben.

Beeldspraak (overdrachtelijk woordgebruik)

Een vergelijking die niet direct uitgewerkt wordt.

Allegorie

Een uitgewerkte beeldspraak; een beschrijving van iets onder het beeld van iets anders.

Hyperbool

Waar meer gezegd wordt dan letterlijk bedoeld om daarmee de nadruk te vergroten.

Personificatie

Een levenloos voorwerp of een denkbeeld wordt voorgesteld alsof het de eigenschappen van een levend wezen heeft.

Begrijpen (1)

Van ontdekken naar begrijpen

Ontdekken is in zekere zin gemakkelijker dan begrijpen, want je ontdekt iets wat er stáát. Je kunt in de ontdekkingsfase ook ongelimiteerd vragen stellen, maar in de fase van het begrijpen moet je op zoek naar de antwoorden. Dat kost niet alleen de nodige inspanning, maar ook (veel) tijd.

Als je aan de slag gaat met begrijpen, moet je jezelf ook een beeld vormen van dingen die je niet zelf hebt meegemaakt. Dat is niet altijd gemakkelijk. De Bijbel is een Boek wat ontstaan is in een andere tijd en cultuur.

Als je probeert om dingen te begrijpen, ontkom je ook niet aan een stukje subjectiviteit. Aan subjectiviteit ontkomt echter niet één Bijbeluitlegger. Moeten we onszelf dan maar niet bezig houden met bijbeluitleg? Zeker wel. Subjectiviteit in interpretatie geeft namelijk niet, zo lang het verklaarbaar blijft. Hiermee bedoel ik dat conclusies die je trekt altijd terug te voeren moeten zijn tot objectieve feiten; bijbelfeiten dus. De Bijbel is immers het enige Boek waarvan we 100% zeker weten en geloven dat het van kافت tot kافت waar is. Ja toch?!... Altijd beginnen bij de feiten dus!

Betekenis, bedoeling en beleving

Bij het ontdekken van de feiten zijn allereerst de volgende drie steekwoorden van belang: betekenis, bedoeling en beleving.

Met 'betekenis' bedoelen we: wat betekende het tóen?

Het antwoord op dit soort vragen is in de regel te vinden in de tekst of in de context daarvan. Voor het nazoeken van historische en culturele feiten heb je echter handboeken o.i.d. nodig.

De bedoeling staat niet los van de betekenis, maar kan daar wel van onderscheiden worden. Je vraagt jezelf af waarom iets – op een bepaalde manier – wordt gezegd of geschreven. Het is dus belangrijk dat er veel 'waarom-vragen' gesteld worden, bijvoorbeeld m.b.t. de schrijver van een bijbelboek, of: waarom dit of waarom dat?

Het lukt ons nooit voor 100% om bij iedere bijbeltekst de juiste bedoeling te doorgronden, maar dat geeft niet. Met een beetje goede wil komen we wel zover dat we er mee verder kunnen naar een gedegen toepassing.

Bij de beleving kunnen we denken aan vragen zoals: hoe zou die persoon dit of dat ervaren hebben, gezien wat hij of zij wist?

Uitlegvragen stellen

Aan mensen stel je vragen ter opheldering van dingen die je niet begrijpt. Aan de Bijbel stel je ook vragen: uitlegvragen.

Ook voor deze vragen geldt, net als bij de ontdekkingsvragen, dat ze je helpen op de weg naar meer inzicht in het bijbelgedeelte.

Stel zoveel mogelijk uitlegvragen en noteer ze ook allemaal. Uiteraard is je voorkennis bepalend bij het stellen van uitlegvragen. Hoe meer je al weet, hoe minder vragen je hebt.

Het verschil tussen ontdekkingsvragen en uitlegvragen

Je zult ontdekken dat je ook uitlegvragen kunt overnemen uit het rijtje ontdekkingsvragen wat je al eerder gemaakt hebt. Toen schreef je alle vragen op die je kon bedenken; nu gaat het erom dat je de vragen gaat stellen die naar jouw idee bij de interpretatie een sleutelrol vervullen.

Vragen selecteren

Het is meestal niet mogelijk om van alle uitlegvragen het antwoord op te zoeken en te vinden. Vaak lukt het niet omdat je de juiste gegevens niet kunt vinden, maar ook de beschikbare tijd speelt een rol.

Ook moet je oppassen dat je niet in 'randkwesties' verzandt (tenminste: dat wat wij 'randkwesties' noemen). Het komt er daarom op aan om een aantal uitlegvragen te selecteren waarmee je zo veel mogelijk informatie boven tafel krijgt. Je kunt deze belangrijke uitlegvragen ook *sleutelvragen* noemen. Je geeft bij het selecteren van de uitlegvragen in de regel voorrang aan dingen die je bezig houden of dingen waarvan je aanvoelt dat ze een verstrekkende betekenis hebben.

De resterende uitlegvragen

Omdat alle uitlegvragen, ook degene waarmee je niet verder gaat, genoteerd zijn, gaat het denkwerk niet verloren. Het kan ook voorkomen dat je ze later nog nodig hebt of tegen komt, omdat je een verkeerde of te beperkte selectie hebt gemaakt.

Antwoorden zoeken

Als we de historische, culturele en geografische barrières moeten overbruggen, hebben we kennis nodig. Die kennis hebben we niet allemaal paraat.

Nadat we een selectie gemaakt hebben van relevante vragen cq. sleutelvragen, gaan we aan de slag met het (onder)zoeken van antwoorden.

Hoofdregel hierbij is: laat de Bijbel in eerste instantie zichzelf uitleggen, ofwel: werk vanuit de context. We gaan op het begrip 'context' in bijeenkomst 4 verder in.

Bronnen gebruiken

In déze bijeenkomst ligt het accent meer op het gebruik van bronnen. Denk aan: naslagwerken, een bijbelse encyclopedie, handboeken, commentaren, woordenboek, atlas, concordantie.

Realiseer jezelf wel dat commentaren (uitleg) altijd geschreven zijn vanuit een bepaalde visie. Dat is ook weer een stukje subjectiviteit waar je niet omheen kunt. Dit is niet erg, zolang je het maar in je achterhoofd houdt.

Bij het gebruik van een concordantie geldt: niet alles wat in onze taal hetzelfde klinkt, betekent ook hetzelfde. Een verklaring van grondwoorden, zoals bijvoorbeeld aan de hand van de Strong-codering, of door middel van het programma ISA (zie de website), is onmisbaar.

Bronnenvermelding

Maak er een gewoonte van om bij het noteren van antwoorden de bron te vermelden, bijvoorbeeld het naslagwerk van waaruit je citeert. Zo blijven antwoorden herleidbaar en dat is gemakkelijk als je later (samen met anderen) argumenten gaat afwegen.

Conclusies trekken en integreren

Vanuit een aantal uitlegvragen zijn op zoek gegaan naar antwoorden.

Zoeken naar antwoorden leidde soms tot nieuwe vragen. De tijd die tot je beschikking stond was niet ongelimiteerd.

Op een gegeven moment kom je op het punt (tijdstip) dat je gegevens gaat koppelen en conclusies moet gaan trekken.

Koppel de gevonden antwoorden terug naar het Bijbelgedeelte en verwerk dit alles tot een samenvatting. Zo rond je ook de studie waarmee je begonnen bent goed af en kun je het ook later weer goed reproduceren als je het er weer bij pakt.

Geheel en detail

Als we dichterbij de oorspronkelijke betekenis, bedoeling en beleving zijn gekomen, is de uitlegfase met succes doorlopen. Veel zullen we echter niet doorgronden (denk alleen maar aan de uitlegvragen die zijn blijven liggen).

Het gaat echter om het scherp krijgen van de boodschap en niet om het herscheppen van ieder detail.

Begrijpen (2)

Naslagwerken én de context

Als we op zoek gaan naar antwoorden op onze vragen, dan kunnen we die vinden met behulp van bronnen: naslagwerken etc.

Laten we echter de belangrijkste bron niet overslaan: de Bijbel zelf.

In de Bijbel kunnen we niet alle weetjes vinden die te maken hebben met de cultuur en tijd van toen, maar de Bijbel laat ons wel iets zien wat we in naslagwerken weer niet kunnen vinden: de context waarin iets plaats vindt of geschreven staat.

Context

De context is als het ware de omgeving, het landschap, waarvan een tekst of passage deel uitmaakt. Bij het doen van bijbelstudie zijn we misschien nog niet zo gewend om rekening te houden met zoiets als een context, maar in het dagelijks leven wordt het begrip 'context' regelmatig gebruikt.

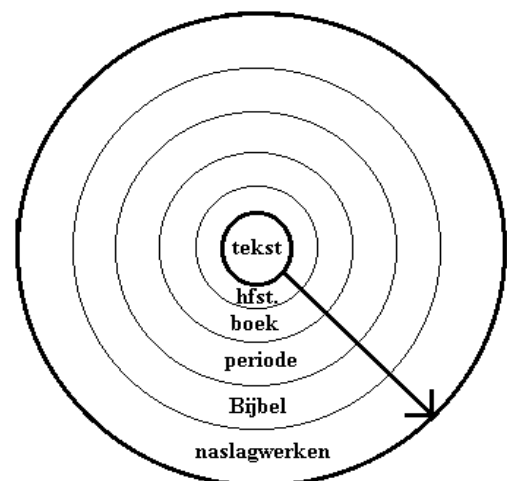
- Een liefhebber van schilderijen zal bij het bekijken van een schilderij altijd veel willen weten over de maker van het schilderij. Het schilderij is niet alleen een optelsom van kwast, verf en fantasie, maar vertelt ook veel over de schilder zelf. Je vraagt jezelf af hoe de schilder tot het gebruik van een bepaalde techniek is gekomen. Je bekijkt nog een aantal andere schilderijen van de schilder om te vergelijken hoe hij daar aan het werk is geweest. Je ziet de verschillen en de overeenkomsten met het schilderij waarvoor je gekomen was en je begrijpt het beter...
- Als iemand een ernstige misdaad begaan heeft, wordt er door advocaten en psychiaters in zijn leven en omstandigheden gespeurd naar gegevens die de daad verklaren. Op grond daarvan kan iemand soms ontoerekeningsvatbaar worden verklaard. De rechter laat zich bij de uitspraak van de straf niet alleen leiden door de daad op zich, maar probeert alle andere gegevens mee te wegen. Daarbij zal blijken dat sommige gegevens relevant zijn en andere weer niet...
- Je ziet regelmatig dat uitspraken die mensen doen 'uit hun verband worden gerukt'. Uitspraken kunnen los van de context soms totaal anders gebruikt worden. Je doet er wijs aan om, voordat je er conclusies aan verbindt, even te checken hoe de persoon in kwestie het precies bedoeld heeft.

Zo zijn er meer voorbeelden te noemen van situaties waarin de feiten er omheen belangrijk zijn om het punt waar het om gaat te verhelderen. In de Bijbel is dat ook zo.

Vanuit het midden werken

Mensen die iemand goed kennen, kunnen de meest juiste informatie over een persoon geven. Bij bijbelteksten is dat niet anders. Als je een tekst goed wilt begrijpen, kun je het beste beginnen met zoeken in de directe omgeving van de tekst. Vind je het antwoord daar niet, dan breid je de zoektocht uit naar bijbelgedeelten die 'verder weg liggen'.

Je kunt de contextgegevens vergelijken met cirkels die om een tekst heen liggen. Gegevens die vlak bij de tekst staan, bevinden zich in de binnenste cirkel. Gegevens die wat verder weg staan, bevinden zich in de cirkels daar omheen.

1. Je begint uiteraard te zoeken in het hoofdstuk zelf.
2. Daarna kun je het hele bijbelboek erbij betrekken.
3. Daarna kijk je in andere boeken van de zelfde schrijver of in andere boeken uit de zelfde periode.
4. De grootste contextcirkel is de Bijbel zelf, van kaft tot kaft. Hoe meer je thuis raakt in de Bijbel, hoe meer je ook deze grote cirkel kunt benutten. Gewoon blijven lezen dus!
5. Naslagwerken en bijbelverklaringen (geschreven door mensen; woorden van mensen) zijn erg belangrijk en nuttig, maar zijn minder belangrijk dan Schriftgegevens (geschreven door mensen; Woord van God). Deze gegevens vormen dus de buitenste cirkel van de informatie.

Hoe dichterbij de tekst, hoe zwaarder het contextgegeven meeweegt als argument.

Een tijdrovende bezigheid

Ook het bezig zijn met de context is een activiteit die tijd kost. Het zal soms zelfbeheersing vragen om niet gelijk door te stomen naar de toepassing, terwijl je in je achterhoofd best weet dat je het nog niet goed nagezocht hebt. Er zijn nog een paar teksten die je eigenlijk nog zou moeten uitpluizen, maar je trekt je conclusies toch maar vast...

De andere kant van de 'medaille' is, dat je door goed Schriftonderzoek veel meer oog krijgt voor de samenhang van Gods Woord. Het gaat voor je leven. Je ervaart dat Gods Woord een eenheid is. En dat smaakt natuurlijk naar meer.

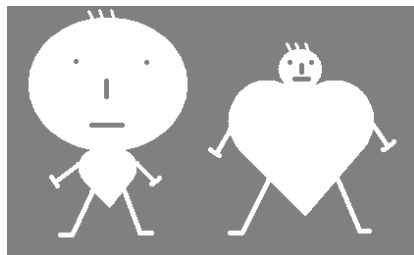
Toepassen (1)

Hoorders en daders

Twee valkuilen waarin je bij het doen van bijbelstudie gemakkelijk kunt stappen zijn:

1. toepassen zonder te goed lezen wat er staat of na te gaan wat het betekent;
2. interpreteren zonder toe te passen.

In het eerste geval loop je de kans om conclusies te trekken die op langere termijn voor verwarring zorgen. *'Hé, hoe zit het nu? Daar en daar staat dat ik het zo moet doen en hier lees ik weer iets heel anders! Ik dacht dat ik wist hoe het zat, en nu klopt dat weer niet.'*

Als je wat meer vertrouwd bent met bijbelstudie is het zaak om ook de tweede valkuil in de gaten te houden, namelijk dat je wel veel leert tijdens de bijbelstudie, maar dat het daarbij blijft. Het krijgt 'geen handen en voeten' in je leven.

Cognitief leren kan en mag echter niet verward worden met groeien in geloof en dat laatste is wel waar het om gaat. Kennis is geen doel, maar een middel.

Als je voor God verschijnt, is Hij niet geïnteresseerd in je kennis, maar in je hart.

Waar het bij Bijbellesen ten diepste om gaat is niet: Wat doen wij met de tekst?, maar: Wat doet de tekst met ons? Als de tekst als het ware met ons aan het werk gaat, tot een verandering van ons leven leidt, dan noemen we dat toepassen.

Onbewust en bewust

De Bijbel doet altijd wat met ons, ook als wij er onszelf niet van bewust zijn (Jes.55:11). Vergelijk het met de vitamines die in ons voedsel verborgen zitten. Je proeft ze niet, maar ze doen hun werk in ons lichaam en zorgen op de lange(re) termijn voor gezondheid. We kunnen hier erg dankbaar voor zijn, want als we bijvoorbeeld nu bepaalde dingen uit de Bijbel niet begrijpen en er dus 'niet zo veel mee kunnen', zal God ervoor zorgen dat we later in ons leven toch die kennis kunnen gaan benutten. Mits we natuurlijk in contact met Hem blijven en geestelijk blijven groeien...,maar daarover zo meer.

Gods Woord spreekt echter ook direct tot ons. Je leest het of je hoort het en je voelt dat je er iets mee moet doen. Een mooi voorbeeld hiervan vind je in Hand.2:37-38. Als Petrus zijn eerste preek beëindigd heeft, vragen veel mensen 'Wat moeten we doen?' Direct krijgen ze antwoord en ze luisteren daarnaar. Ongetwijfeld is dit één van de belangrijkste beslissingen in hun leven geweest.

Het kan ook zijn dat je wel bereid bent om dingen te leren en te doen, maar niet goed weet wát je dan uit een bijbeltekst of gedeelte kunt leren. Vooral bij Oudtestamentische gedeelten kan het moeilijk zijn om er direct een les voor jezelf uit te halen.

Groeien in toepassen

Het toepassen van de Bijbel op je eigen leven is een interessant proces, waarin meerdere dingen een rol spelen: de kennis die je al hebt, het vertrouwen wat je hebt in God, de voorbeelden die je hebt van mensen om je heen, je 'geestelijke leeftijd'.

In eerste instantie haal je uit een bijbelgedeelte lessen die je raken. Dat is niet erg, zo lang je het zelf maar beseft. Maar er is meer te krijgen en te leren. Als je in vertrouwen en vanuit een houding van overgave Gods Woord opent, loop je op een weg die je bij de schatten van rijkdom en kennis brengen (Kol.2:3). En dat is meer dan wij in ons hele leven kunnen leren...

Volwassen worden

Als we gaan toepassen speelt ook de manier hoe je zelf in het geloof staat een grote rol. Vooral het antwoord op de volgende vraag is van belang: 'In hoeverre mag God (door alles wat Hij in de bijbel zegt) mijn leven gaan bepalen?'

Het open staan voor dat wat God je wil leren, heeft alles te maken met je 'geestelijke leeftijd'. Groei en ontwikkeling in je leven met God zijn heel normaal. In de Bijbel (1Kor.3:2; Hebr.5:12) wordt beschreven dat 'geestelijke baby's' met 'melk' bezig (mogen) zijn en mensen die meer 'volwassen worden' in het geloof vast voedsel' nodig hebben. Baby's en kleine kinderen eten doorgaans alleen wat ze lusten, maar volwassenen letten er ook op of iets gezond is. God is een Vader, die Zijn kinderen wil opvoeden. En het is de bedoeling dat we volwassen worden (Ef.4:14-15).

Naarmate je groeit in het geloof, zullen ook je toepassingen veranderen of verdiepen. Wees dus leerbaar en stel jezelf niet tevreden met een paar 'smakelijke happen'. Strek jezelf uit naar dat wat God je nog meer wil geven en leren.

Een confrontatie met jezelf

Steeds meer kennis verzamelen geeft geen garantie dat er ook steeds nieuwe toepassingen gemaakt worden. Het komt voor dat mensen niet willen toepassen, of alleen willen leven met toepassingen die ze jaren geleden voor zichzelf hebben vastgesteld. Ook worden er vaak uitvluchten bedacht.

Ergens is dit wel logisch, want als we gaan toepassen, gaat het opeens niet meer over 'die andere mensen van lang geleden', maar over onszelf.

We belijden dat de Heilige Geest werkt door de Bijbel. De Geest gebruikt de Bijbel om ons met onszelf te confronteren. We moeten gaan nadenken over ons leven.

- 'Waar kan ik God voor danken?'
- 'Waar kan en moet ik nog in groeien?'
- 'Waarom moet ik volharden en waarmee juist breken?'
- 'Hoe kan ik God gaan eren door mijn leven?'

Ik lees de Bijbel, maar de Bijbel leest ook mij!

Gods onveranderlijke doel

Toepassen betekent dat je de bijbelse boodschap actualiseert. Het gaat nu om jou, om hier en om nu.

Het is niet altijd gemakkelijk om van observeren en begrijpen tot toepassen te komen. Sommige dingen zijn niet of moeilijk over te plaatsen naar de realiteit van vandaag. Sommige dingen zijn verbonden met de cultuur van vroeger. Er is echter één ding wat wij en de mensen uit de bijbelse tijd gemeen hebben: We hebben de zelfde God die we willen dienen. En Gods wil voor de mensen is ook door al die eeuwen heen niet veranderd: Dat mensen Hem leren kennen en tot Zijn (en dus ook hun oorspronkelijke) doel zullen komen. Dat doel is niet alleen onze eindbestemming, maar ook (en misschien wel veel meer) wat we hier op aarde kunnen betekenen in Gods Koninkrijk.

Een dubbele context

Als we gaan toepassen, komen er twee werelden bij elkaar: de wereld van toen en de wereld waarin ik leef. Het is de kunst om de Bijbel 100% recht te doen, maar ook deze tijd er 100% bij te betrekken.

Toen	Ur
Nu	Urk

De Heilige Geest wil ons niet alleen helpen help om de Schrift (de toenmalige context) te begrijpen, maar ook om onszelf en onze omgeving (de actuele context) te verstaan.

Pas zo toe dat Mozes, David, Paulus en alle andere bijbelschrijvers er hun instemming aan zouden kunnen geven. Om dat te kunnen doen is het nodig dat je dus voldoende tijd neemt om te observeren en te begrijpen.

Principes formuleren

De Bijbel gaat op veel actuele zaken niet in.

In het geval dat we geen letterlijke toepassingen kunnen maken, moeten we zoeken naar bijbelse principes. Een bijbels principe is een soort gezegde, wat opgaat voor allerlei situaties.

Ofwel: een principe is een algemene, beknopte en praktisch gerichte uitspraak, die ontleend is aan bijbelse waarheden.

- Algemeen: 100% bijbels en 100% actueel.
- Beknopt: hoe korter, hoe krachtiger.
- Praktisch gericht: zo dat je er ook wat mee kunt.

Een voorbeeld van een principe is: 'God doet wat Hij zegt.' Of: 'Geloof zal blijken uit de vruchten.'

Toepassen (2)

Horen en doen

Aan toepassingen of principes op zich heb je niets als je ze niet toepast op je eigen leven. Jezus vertelde eens de gelijkenis van de wijze en de dwaze bouwer (Matth.7:14-17) en gaf de hoorders de volgende les mee: 'Alleen hij die Mijn woorden hoort en ze doet, die zal zijn als een wijze man, die zijn huis op een steenrots gebouwd heeft'.

Het doel van bijbelstudie is pas bereikt als we de dingen die we geleerd hebben gaan omzetten in daden. Een bijbelleraar zei het eens zo: 'Waar zetten we onze handtekening? Waar in onze agenda is te zien dat we de Bijbel gelezen hebben?'

Een leven met God ontwikkelen

Waarschijnlijk beseft iedereen die Jezus wil volgen al lang dat bijbellezen gevolgen moet hebben voor het leven van alledag. Belangrijker is de vraag waarom het vaak niet zo ver komt. Waarom stranden zoveel goede voornemens al zo snel? We zouden er ontmoedigd door kunnen raken.

Een belangrijk antwoord op deze vraag is dat een leven met God ontwikkeld en langzaam (maar zeker) opgebouwd moet worden. De doelen die je wilt bereiken moeten allereerst op maat gesneden worden. Veel goede voornemens, ook voornemens om Gods wil te doen, worden uiteindelijk niet gerealiseerd omdat de doelen te hoog zijn. Men wil bijvoorbeeld te veel bereiken in een te korte periode of men wil doelen bereiken die nog niet passen bij de geestelijke leeftijd.

Baby's worden niet in een paar dagen volwassen. Ook geestelijke baby's niet. Ze hebben het juiste voedsel nodig en leren steeds meer te reageren op de leiding van de Vader. God neemt er de tijd voor om ons op te voeden tot volwassenheid (Ef.4:13; 1Petr.2:2). Hij verwacht van geestelijke baby's andere dingen dan van geestelijke volwassenen (Hebr.5:12).

Als je wilt voorkomen dat je aan de slag gaat met doelen die (nog) niet haalbaar zijn, laat jezelf dan niet in de eerste plaats leiden door enthousiasme of door het voornemen om radicaal te zijn, maar laat jezelf iedere dag opnieuw voeden door Gods Woord. Blijf dicht bij Jezus. Volg Gods opdracht van Rom.12:1-2 op en je zult merken dat Hij je zelf zal laten zien wat Zijn wil voor jouw leven is. Hij zal je niet overvragen, maar met je omgaan zoals dat bij je past.

Nog even een paar belangrijke opmerkingen hierbij.

Dat doelen bij je moeten passen betekent uiteraard niet dat God voor jou een andere maatstaf hanteert dan voor andere christenen. We kunnen verslappen in het uitvoeren van onze opdracht. We kunnen zelfs ongehoorzaam zijn aan de wil van God. God ziet dat niet door de vingers omdat jij het bent. Hij verwacht een output die past bij de input. Niet meer, maar ook niet minder.

Er zijn mensen die geraakt zijn door het appél wat er uitgaat van de Bijbel. Ze willen graag radicale keuzes maken voor God en hun leven veranderen. Maar uiteindelijk zie je niets veranderen. Wij kunnen niet oordelen over hun hart, maar mogen elkaar wel tot het volgende oproepen: 'Beproof jezelf of je in het geloof bent' (2Kor.13:5). De eerste noodzakelijke radicale verandering die er in je leven moet plaatsvinden, is dat je tot geloof in Jezus Christus komt; dat je 'amen' zegt op de boodschap van het kruis en dat je Gods koninkrijk binnen gaat (Joh.3:5; Rom.6:1-14). Alleen baby's kunnen groeien...

Laat jezelf niet ontmoedigen

We kunnen onszelf óverschatten en daardoor teleurgesteld raken over onze goede voornemens, maar het is ook mogelijk dat we de zaak onderschatten en daardoor niet tot groei en verandering komen. God wil aansluiten bij wie we zijn en waar we staan, maar één ding moet duidelijk zijn: Hij wil dat we groeien. Groeien heeft alles te maken met het meer

gaan lijken op Jezus Christus (Gal.2:20). En om dat doel te bereiken zullen we keuzes moeten maken, keuzes die vaak haaks staan op de patronen die in de maatschappij waarin we leven gangbaar zijn. Realistische doelen in het leven met God zijn vaak geen doelen die sporen met de patronen hier op aarde. Laten we steeds opnieuw beseffen hoeveel kracht er ligt in het opstandingsleven wat we door de verbinding met Jezus Christus ontvangen hebben (Rom.8:11; Ef.3:20). Laat je zelf niet ontmoedigen door de tegenslagen die je zult meemaken als je Jezus volgt. Hij is je grote Voorbeeld op deze weg (Hebr.12:1-3). Ga door!

Doelen en stappen

Wat ook gebeurt, is dat de doelen wel haalbaar zijn, maar dat er niet goed nagedacht wordt over hóe je ze moet bereiken. In Jozua 1 lezen we over de opdracht van God aan Jozua. Het doel was dat het volk Israël heel het land Kanaän zou innemen en bezitten. Maar om dat doel te bereiken moesten heel veel kleine en grote stappen gezet worden en wat nog belangrijker is: ze moesten ook gezet worden in nauw contact met God zelf.

Het kan heel wat 'voeten in de aarde' hebben voordat een doel (Gods doel) in ons leven bereikt is. Elke stap wordt gevolgd door een volgende stap. Je krijgt kruispunten en nieuwe wegen te zien door eerst over de weg te lopen die direct voor je ligt. Het is mooi om jezelf voor te stellen hoe ver je over een jaar wilt zijn, maar om daar te komen is het nodig dat je vandaag begint met wat je nú kunt doen.

God wil je op dit moment, op deze dag helpen om Zijn wil te doen. Iedere keer als je daarop vertrouwt en daarnaar handelt, zul je weer een stukje groeien om een volgend traject aan te kunnen. Een belangrijke vraag is daarom steeds: 'Wat vraagt God nú van mij?' Het antwoord hierop vind je door met Hem in contact te blijven en naar de stem van de Geest te luisteren (Rom.12:1-2; Ef.1:17-19).

Daarnaast is het handig om een plan te maken hoe je bij je doel wilt komen. Het is niet zo moeilijk om na een preek die je geraakt heeft een paar enthousiaste voornemens te uiten, maar ga er daarna ook eens lekker voor zitten om te overdenken hoe je het gaat aanpakken. Wat heb ik nodig? Waar moet ik starten? Waar ga ik plek maken in mijn agenda? Wie heb ik nodig? Als je het niet zo concreet maakt, is de kans groot dat er van al je goede voornemens niets terecht komt.

Elkaar helpen

Het is in deze tijd, waarin het individualisme steeds groter wordt, geen overbodige luxe om elkaar te wijzen op de medegelovigen waarmee we 'op weg zijn'. Zoek het contact met andere christenen. Zoek een maatje om mee te praten, te bidden en Bijbel te lezen. In Gods koninkrijk leef je in familieverband en niet als een groep individuen die toevallig de zelfde God dienen. Je bent in een gemeente geplaatst, wereldwijd, plaatselijk, soms heel groot, maar soms ook heel klein. We zijn 'ledematen van het zelfde lichaam' (Rom.12; 1Kor.12) en zijn er om elkaar te helpen, te bemoedigen en te vermanen.

Evalueren

Evalueer ook van tijd tot tijd. Kijk naar je eigen handelen en leg het voor aan God (Ps.139:23-24), maar ook aan anderen. Dat kan niet alleen pijnlijk confronterend zijn, maar ook bemoedigend. Het zou toch geweldig zijn als iemand tegen je zegt: 'Ik zie in jou steeds meer de Heere Jezus terug.'

En als dat nog niet het geval is, is er ook geen man overboord. Durf te leren van je fouten. God gaat eerlijk met je om, maar altijd met het doel om je verder te brengen op de weg (Hebr.12:10). Wees kwetsbaar en leerbaar. Zo lang als je leeft, kun je groeien en zal God je daarbij helpen.

Verlies dit nooit uit het oog: geestelijke oefening is belangrijk voor geestelijke groei, maar niet de oorzaak van geestelijke gezondheid. Het is God zelf Die ons heiligt (1Kor. 1:30; Ef.3:20).